

© Avrupa Konseyi/Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 2012. Bu çeviri, Avrupa Konseyi'nin insan haklarına destek Fonu'nun desteğiyle hazırlanmıştır (www.coe.int/humanrightstrustfund). Mahkeme'yi bağlamamaktadır. Daha fazla bilgi için, bu belgenin sonunda bulunan yazarın telif hakkı ile ilgili kısmı okuyabilirsiniz.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

Guja/Moldova – 14277/04

Karar 12.2.2008 [BD]

Madde 10

Madde 10–1

Bilgi aktarma özgürlüğü

Hükümetin ceza yargısının işleyişine açık bir şekilde müdahale ettiğini gösteren unsurları basına sızdırmaktan dolayı başsavcılıktaki işinden atılan memur: *İhlal*

Olaylar: Ocak 1993 tarihinde, Moldova Cumhurbaşkanı, idare içindeki yozlaşmayla mücadele edilmesinin gerekliliğinin altını çizen ve yasaların uygulanmasıyla görevli devlet memurlarından, devlet sorumlularının yolsuz baskı girişimlerini dikkate almamalarını isteyen bir açıklama yapmıştır. Bu açıklamanın basında yayımlanmasından birkaç gün sonra, başsavcılığın basın servisini yöneten başvuru ulusal bir gazeteye başsavcının almış olduğu iki mektubu göndermiştir. Bu belgelerin üzerinde gizli olduklarını gösterir hiçbir ibare yoktu. Bunlardan birincisi Parlamento başkan yardımcısının başsavcıya, haklarında yasadışı tutma ve mahkûmlara kötü muamele suçlaması bulunan dört polisin hakkında cezai soruşturma yapılmaması talebini içeren bir mektupla birlikte gönderdiği bir nottan ibaretti. Bu not başsavcılığı eleştiriyor ve polisleri bakanlığın “en iyi ekibi” içinde olmakla övüyordu. Başkan yardımcısı notunu savcıdan “bu davaya şahsen müdahalede bulunmasını ve davayı kanuna tam uygun bir şekilde çözmesini” isteyerek bitiriyordu. Bir bakan yardımcısı tarafından başsavcı yardımcısına gönderilmiş olan ikinci mektup, polislerden birisinin daha önce mahkûmlara şiddet uygulamaktan mahkûm olduğunu ama sonradan affedildiğini ifade ediyordu. Bu mektupları aldıktan sonra gazete Cumhurbaşkanı'nın yozlaşmaya karşı başlattığı kampanyayı anlatan ve görevini kötüye kullanmanın Moldova'da yaygın olan bir problem olduğunu belirten bir makale yayımlamıştır. Gazete, Parlamento başkan yardımcısının dört polisi korumak için yaptığı açık girişimleri örnek olarak vermiş ve bu iki mektubun bir örneğini yayımlamıştır. Daha sonra başvuru gazeteye iki mektubu gönderdiğini kabul etmiş ancak Cumhurbaşkanı'nın yozlaşmaya karşı mücadeleye ilgili açıklamaları üzerine ve savcılığa pozitif bir imaj vermek amacıyla bunu yaptığını açıklamış ve mektuplarında gizli nitelikli olmadıklarını belirtmiştir. Ancak meslektaşlarına danışmadığı ve gizli belgeleri açıkladığı gerekçesiyle işine son verilmiştir. Başvuru yeniden işe alınması için dava açmışsa da bir sonuç elde edememiştir.

Hukuk: Şu ana kadar AİHM memurun kurum içi bilgileri açıkladığı bir davaya bakma fırsatı bulmamıştır. AİHM, kamu görevlilerinin, kadrolu veya sözleşmeli olsun, görevleri sırasında, gizli nitelikli olanlar dâhil, vatandaşların açıklanmaları ve yayımlanmaları konusunda ciddi

bir çıkarlarının olduğu kurum içi bilgileri öğrenebileceklerini kaydeder. Bu koşullarda söz konusu kamu görevlilerinin iş yerlerindeki yasadışı eylemleri ihbar etmeleri bazı durumlarda korunmalıdır. Eğer söz konusu kamu görevlisi iş yerinde olup bitenleri bilebilecek tek kişiye – veya bunları bilebilecek küçük bir grubun üyesiyse – bu durumda buna karşı bir şey yapabilecek en iyi durumdaki kişi olarak korunması gerekebilir. Bu durumda ilgili kişi bu bilgiyi öncelikle üstü veya yetkili başka bir kurum veya makamla paylaşmalıdır. Bu bilginin kamuoyuna açıklanması, başka bir şekilde hareket etmenin açıkça imkânsız olduğu durumda ve en son seçenek olarak düşünülmelidir.

Böyle bir durumda bir memurun ifade özgürlüğüne yapılan müdahalenin orantılılığını değerlendirmek için birçok farklı faktörü dikkate almak gerekmektedir. İlk olarak, ilgilinin hassas olarak gördüğü bir duruma çözüm bulmak için başka etkin araçlara sahip olup olmadığını incelemek gerekmektedir. AİHM ne Moldova mevzuatında ne de başsavcılığın iç tüzüğünde işçilerin yasa dışılıkları açıklamasıyla ilgili bir düzenlemenin bulunduğunu gözlemlemektedir. Dolayısıyla öyle görünüyor ki başvuru kaygılarını sadece üstleriyle paylaşabilirdi ve bu konuyla ilgili olarak hiçbir usul öngörülmemişti. Başsavcının Parlamento başkan yardımcısının mektubuna bir tepki gösterme niyeti açıkça yoktu. Kendisi daha çok politik baskılara boyun eğen biri izlenimi veriyordu. Bu koşullarda savcılık dışına, hatta bir gazeteye, yapılan açıklama haklı görülebiliyordu. İkinci olarak, açıklanan bilginin kamu yararı açısından taşıdığı önemi de dikkate almak gerekmektedir. Bu noktayla ilgili olarak, AİHM, Parlamento başkan yardımcısının başsavcıya gönderdiği notun, sadece, polislerin mektubunu yetkili makama iletme amaçlı olduğunun kabul edilmesinin mümkün olmadığını belirtir. Davanın “kanuna tam uygun bir şekilde incelenmesi” gerektiği ibaresine rağmen, notun başsavcı üzerinde baskı uygulamayı amaçladığı ihtimali dışlanamaz. AİHM Moldova Cumhurbaşkanı’nın ceza yargısına politik müdahalelerle ilgili uygulamaya karşı kampanya başlattığını ve bu konunun Moldova basınında geniş yer aldığını kaydeder. Başvurucunun açıkladığı mektuplar – güçlerin ayrılığı, yüksek mevkideki politikacıların görevlerini kötüye kullanması ve Hükümet’in polis şiddetine karşı tavrı gibi – demokratik bir toplumda çok önemli bir yere sahip olan ve kamuoyunun bilmesinde meşru bir yarar bulunan konularla ilgiliydi. Dolayısıyla bunların açıklanmasında bir kamu yararı vardı. Üçüncü noktaya gelince, açıklanan bilgilerin doğruluğu konusunda taraflar arasında hiçbir ihtilâf yoktur. Kamu otoritesine verilen zarara gelince, başsavcının bağımsızlığına duyulan toplum güveni üzerindeki olumsuz etkilerine rağmen, AİHM, bu enstitünün içindeki baskı ve yasadışı hareketleri gösteren bilgilerin açıklanmasının öneminin büyüklüğünden dolayı bu genel yararın toplumun bu enstitünün bağımsızlığına olan güveninin korunması konusundaki yarara baskın çıktığını düşünmektedir. Başvurucunun iyi niyetiyle ilgili olarak, AİHM, başvurunun eyleminden şahsi bir çıkar elde etme isteğiyle hareket ettiğini, kişisel bir derdinin bulunduğunu veya başka herhangi gizli bir niyete sahip olduğunu gösterir hiçbir neden görmemektedir. Son olarak, orantılılık değerlendirmesi başvurucuya verilen cezanın da analiz edilmesini gerektirir. AİHM, başvurunun en ağır cezaya (işten çıkarma) çarptırıldığını not eder. Bu ceza sadece başvurunun kariyeri üzerinde çok olumsuz etkiler doğurmamış, başvurunun davasının basında yaptığı yankı dikkate alındığında, diğer memur ve çalışanlar üzerinde de caydırıcı bir etki doğurma riski taşımıştır. Yasadışı hareketlerin ihbar edilmesi konusunda cesaret kırıcı olma riski taşıyan bu ağır cezanın haklı görülmesi zordur. Olaydaki farklı çıkarları tarttıktan sonra, AİHM, başvurunun ifade özgürlüğüne, esas olarak bilgiyi aktarma hakkına, yapılan müdahalenin “demokratik bir toplumda gerekli” olmadığı sonucuna varmıştır.

Sonuç: İhlal (Oybirliğiyle).

Madde 41 – Manevi zarar için 10 000 EUR.

© Avrupa Konseyi/Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 2012.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin resmi dilleri Fransızca ve İngilizce'dir. Bu çeviri, Avrupa Konseyi'nin insan haklarına destek Fonu'nun desteğiyle hazırlanmıştır (www.coe.int/humanrightstrustfund). Mahkeme'yi bağlamamaktadır ve Mahkeme, kalitesi konusunda herhangi bir sorumluluk kabul etmemektedir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatlarının veritabanı olan HUDOC üzerinden (<http://hudoc.echr.coe.int>) veya HUDOC'un bildirdiği başka veritabanları üzerinden yüklenebilir. Davanın isminin tamamen yazılması, yukarıdaki telif hakkıyla ilgili ifadelerin kullanılması ve insan haklarına destek Fonu'na referans yapılması şartıyla ticari olmayan amaçlarla kullanılabilir. Bu çevirinin tamamını veya bir kısmını ticari amaçlarla kullanmak isteyen herkesin, bu durumu belirtilen adrese bildirmesi rica olunur: publishing@echr.coe.int.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012.

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012.

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante: publishing@echr.coe.int.